

ГАЗЕТА ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ІНВАЛІДІВ «УКРАЇНСЬКЕ ТОВАРИСТВО ГЛУХИХ»

НАШЕ ЖИТТЯ

<http://utog.org>

№ 5 (2542) ТРАВЕНЬ 2023

90 років

**ПРАЦЯ УТОГ
ДЛЯ ГЛУХИХ –
НА ВАГУ ЗОЛОТА**

ГАЗЕТА ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ІНВАЛІДІВ «УКРАЇНСЬКЕ ТОВАРИСТВО ГЛУХИХ»

НАШЕ ЖИТТЯ

<http://utog.org>

Комп'ютерний набір і верстка виконані відділом організаційної та видавничої роботи виконавчого апарату ЦП УТОГ
Реєстраційний № 753, серія KB, від 28 липня 1994 р.
Адреса редакції: 03150, м. Київ-150,
вул. Велика Васильківська, 74.

Редактор
Н. Каменська
Комп'ютерна
верстка та дизайн
П. Моргунов

№ 5 (2542)
травень 2023

Видається з 1967 року
Газета виходить раз на місяць

ourlife@ukr.net,
ourlife.utog@gmail.com
<https://utog.org>
<https://t.me/ourlifeinua>

Звернення голови ГО «УТОГ» Ірини Чепчиної з нагоди 90-річчя Товариства

Дорогі наші друзі!

Дев'яносто! У тривожні дні ми відзначаємо цю визначну дату. У далекому 1933 році 4 червня було прийнято постанову уряду про створення нашої організації. Головною метою було об'єднати всіх осіб з порушеннями слуху в одну родину.

Не менш важливими є інші цілі:

- поліпшити глухим умови життя,
- дати їм освіту і професію,
- забезпечити роботою,
- розвивати їх таланти...

Ці завдання наше Товариство успішно виконує протягом всіх 90 років свого існування.

Назавжди в нашій пам'яті імена тих, хто першими торував нелегкий шлях, на власному прикладі доводив, що глуха людина – це Громадянин своєї країни, Будівник, Творець і Особистість.

Маємо реальні надбання УТОГ: регіональні організації, підприємства, гуртожитки, житлові будинки, бази відпочинку...

Наразі в Україні повномасштабна війна. Але наше Товариство міцно стоїть і мобілізує всі сили для збереження життя і здоров'я кожного глухого громадянина України, для посилення соціального захисту кожного з вас на тлі війни. І разом з цим ми наближаємо перемогу невтомною працею...

Щиро дякую всім вам за мужність боротися за права громадянина на українській землі, за любов і довіру до Українського товариства глухих!

Впевнені: перемога буде за нами!
Все буде Україна!

Анатолій ЯРИНОВСЬКИЙ

Нам – 90!

І тут ніякого немає дива...
Час йде та йде, і не спинити нам його.
А ми в сім'ю міцну і незрадливу
Глуху людину приймем — будь-кого.

Зігріємо і надамо їй захист,
І шлях її полегшим до мети.
УТОГ — це все: це батько, це і мати,
Тож наш обов'язок — допомогти.

Нам неможливо щось недоробляти,
Тому доводим до кінця діла,
І робим все, аби компенсувати
Що їй природа, жаль, не додала.

Є серед нас поети й поетеси,
Художники, актори, співаки.
Нас об'єднали спільні інтереси,
В пошані тут майстри й робітники.

Війна, на жаль,
нам плани поламала —
Усякий втрати у війну несе —
Ми через неї втратили немало,
Та з часом наवरстаємо усе.

Благословенна наша Перемога,
Щоб дарувала нам жаданий мир.
Тож далі хай зоріє шлях УТОГа:
Нам в поміч Бог —
найкращий проводир.

Праця УТОГ для глухих – на вагу золота

Підготувала
Наталія КАМЕНЬСКА

АНКЕТА ЮВІЛЯРА

Дата народження: 4 червня 1933 року

«Ім'я» при народженні: Українське товариство глухонімих

«Ім'я» сьогодні: громадська організація «Всеукраїнська організація осіб з інвалідністю зі слуху “Українське товариство глухих”»

«Біологічні батьки»: глухі люди на теренах України

Попередники: Організаційне бюро Українського товариства глухонімих (засноване у 1927 році)

Засновники: Всеукраїнський Центральний Виконавчий Комітет і Рада Народних Комісарів Української РСР

Свідоцтво про народження: постанова № 61/544 Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету і Ради Народних Комісарів Української РСР «Про Українське товариство сліпих і Українське товариство глухонімих» від 4 червня 1933 року

Перший керівник: Петро Карпович Набоченко

— Повернімося на 90 років назад... З чим пов'язане створення такої організації, як Українське товариство глухих?

— Історія Українського товариства глухих нерозривно пов'язана з економічним, політичним та культурним життям країни, а також з історією вітчизняної сурдопедагогіки. Виникнення громадської організації глухих — це закономірне історичне явище. Цей процес став особливо відчутним на початку XX століття, після буремних революційних подій, коли у глухих людей, відсунутих через глухоту на периферію суспільного розвитку, виникла потреба у взаємному спілкуванні, активізувалася боротьба за свої права та гідне місце в житті.

Тому головною метою створення та діяльності Українського товариства глухих було організаційне об'єднання громадян з порушеннями слуху, захист їх інтересів, інтеграція в суспільство, підвищення загальноосвітнього та культурного рівня глухих, надання їм всебічної допомоги у професійній, трудовій та соціальній реабілітації.

Про це сказано у постанові № 61/544 Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету і Ради

Народних Комісарів Української РСР від 4 червня 1933 року.

Головним завданням новоствореної організації у цьому важливому документі визначається: поліпшувати умови життя глухих, їх матеріальне забезпечення, виховання та освіту, навчання ремеслам та іншим видам загальнокорисної праці, трудове влаштування тощо (*ознайомитися детальніше з цією постановою можна на сайті УТОГ в розділі «Нормативні документи — Нормативна база УТОГ»*).

— З цим завданням УТОГ успішно справився, взявши на себе частину важливих державних функцій, чи не так?

— Так, про це розповімо детальніше в статті «Ці завдання успішно вирішено» (стор. 6-8).

Адже створивши на місцях розгалужену структуру своїх організацій, підприємств та установ, Товариство взяло на себе значну частину турбот держави щодо соціального захисту осіб з порушеннями слуху. Завдяки цьому і враховуючи специфіку осіб з інвалідністю зі слуху та їх обмежені можливості у спілкуванні з навколишнім світом, усі підприємства, організації та установи УТОГ з перших

ПОСТАНОВА
Центрального Виконавчого Комітету і Ради Народних
Комісарів УРСР

Про Українське товариство сліпих
і Українське товариство глухонімих

Щоб більш залучити маси сліпих і глухих до виробничої праці та активної участі в громадському і культурному будівництві, поліпшити їх матеріальний стан, підняти культурний рівень та розвинути їх політичну свідомість на основі розгорнутої ініціативи та самодіяльності самих сліпих і глухонімих, Український Центральний Комітет і Рада Народних Комісарів УРСР Постановляють:

I

Визнати за доцільне організувати Українське товариство сліпих і Українське товариство глухонімих як громадських організацій на таких засадах:

1. Українське товариство сліпих і Українське товариство глухонімих мають своїм завданням поліпшувати умови життя сліпих і глухонімих, матеріальне їх забезпечення, політичне виховання та освіту сліпих і глухонімих, навчання ремеслам і іншим видам загальнокорисної праці, а так само трудове влаштування сліпих і глухонімих у державній промисловості та в інших галузях народного господарства.

2. Українське товариство сліпих і Українське товариство глухонімих є громадські організації, які діють на засадах самодіяльності своїх членів, самостійно виконують свої завдання під загальним керівництвом і доглядом Народного Комісаріату соціального забезпечення і статутів, що їх стверджує Народний Комісаріат соціального забезпечення УРСР.

3

днів свого існування надавали та надають постійну допомогу членам Товариства у розв'язанні життєво важливих питань. Зокрема, тільки вони здійснюють систематичний облік та подальшу адаптацію глухих у суспільство, організують їхню професійну підготовку, готують перекладачів жестової мови для обслуговування глухих, сприяють отриманню ними середньої спеціальної та вищої освіти, надають допомогу в оздоровленні та постійно проводять серед них інформаційно-роз'яснювальну роботу. У більшості випадків лише працівники організацій УТОГ на місцях займаються питаннями організації соціального обслуговування осіб з інвалідністю зі слуху та надають допомогу у вирішенні соціально-побутових проблем таким соціально незахищеним категоріям глухих як самотні, престарілі та малозабезпечені. Як це важливо в нинішніх умовах повномасштабної війни, і говорити зайве. Вся ця допомога для глухих — на вагу золота.

— Тому прикро усвідомлювати, що саме зараз, а точніше, вже другий рік поспіль, УТОГ не отримує ніякої фінансової підтримки, а державні структури, які, як зазначено у тій постанові 1933 року, мали сприяти діяльності організації, фактично усунулися від надання допомоги тим, хто виконує їхню частку нелегкої роботи.

— Так, Українське товариство глухих вже другий

рік працює без державної фінансової підтримки, яка востаннє надавалася лише у 2021 році. У найважчий період пандемії коронавірусу і повномасштабної війни доводиться розраховувати лише на власні зароблені кошти, які є вкрай обмеженими, і для того, щоб звести кінці з кінцями, скорочувати штати організацій і культзакладів УТОГ до мінімуму, вживати дуже непопулярні заходи з «оптимізації» мережі місцевих організацій, які опікуються глухими у невеличких містах і селах, обмежувати проведення різних заходів для членів УТОГ тощо.

Наше Товариство вистояло, витримало цей страшний удар ціною неймовірних зусиль і вкрай потребує фінансової підтримки. Частково цю допомогу ми отримали від друзів за кордоном і дуже вдячні Всесвітній федерації глухих, Європейському союзу глухих, Канадсько-Українській фундації, асоціаціям і товариствам глухих інших країн та міжнародним фондам за надану ними неоціненну підтримку!

— Викресливши з Державного бюджету рядок про фінансову підтримку УТОГ і УТОС, ці потужні організації з багаторічним досвідом щоденної копіткої роботи і кваліфікованими кадрами поставили врівень з численними організаціями осіб з інвалідністю, які працюють від проекту до проекту. Пропонувалося і їм перейти до такого виду фінансування і нестабільного надання допомоги...

— Поставлений у такі абсолютно неприйнятні умови, УТОГ брав участь у конкурсах на надання фінансової підтримки, які проводилися Міністерством соціальної політики України, розробляв цікаві і вкрай необхідні для надання допомоги глухим проекти. Так, завдяки грантовій підтримці у 2020 році вдалося реалізувати надзвичайно

Сервіс УТОГ

ПОСЛУГА ПЕРЕКЛАДУ
ЖЕСТОВОЮ МОВОЮ

**СВІТ ДОСТУПНИЙ
ДЛЯ ВСІХ 24/7**

актуальний Всеукраїнський проєкт «Сервіс УТОГ – 24/7», де послуги перекладу жестової мови надаються онлайн. Цей проєкт був реалізований дуже вчасно і дозволив надавати вкрай потрібну допомогу глухим людям під час пандемії і з початком повномасштабного вторгнення росії в Україну.

Подавав УТОГ свої пропозиції і у 2021 році, але безрезультатно. Понад рік тому, у квітні 2022 року, отримавши інформацію про прийняття [постанови](#) № 220 «Питання надання гуманітарної та іншої допомоги цивільному населенню в умовах воєнного стану в Україні», якою було затверджено Порядок надання цієї допомоги, керівництво УТОГ оперативно підготувало і відправило пропозиції Міністерству соціальної політики України щодо свого проєкту для отримання фінансування на забезпечення відповідного обсягу роботи в осередках Українського товариства глухих з надання допомоги особам з інвалідністю зі слуху в умовах воєнного стану.

Ці актуальні пропозиції УТОГ так і залишилися без відповіді. З метою розібратися, в чому ж причина такого ставлення, редакція газети «Наше життя» надіслала запит Міністерству соціальної політики України стосовно надання роз'яснення з цього питання. У відповідь Міністерство надіслало лист-відписку, який за змістом не відповідає тим запитанням, які ставилися у запиті.

— Проте причину ми знаємо і без цього... Протягом останніх років все активніше поводять себе організації, які утворені зовсім недавно, але мають великі апетити і прагнуть до витіснення з ринку надання соціальних послуг для осіб з інвалідністю зі слуху таких потужних надавачів, як УТОГ.

— Так, у боротьбі за шмат «державного пирога» не соромляться ці організації наклепом та брехнею безпідставно і бездоказово звинувачувати інших у всіх корупційних гріхах і значних недоліках. Але переконані, що правда на нашому боці і цим заздрісникам не вдасться перекреслити надбання УТОГ, який ось уже 90 років сумлінно і добросовісно надає всебічну допомогу і підтримку особам з важкими формами інвалідності, поєднує у своїх лавах тисячі людей, має потужну матеріальну базу, яка створена працею не одного покоління глухих, виховав потужний актив і досвідчені кадри, які володіють всіма нюансами не простої роботи з людьми з інвалідністю зі слуху і їх рідною жестовою мовою.

— Як кажуть, «собака бреше, а караван іде».

Отже, УТОГ, відзначаючи свій 90-річний ювілей, продовжує свою вкрай необхідну глухим людям роботу, у складних умовах налагоджує співпрацю з тими структурами, які прагнуть допомогти глухим подолати наслідки інвалідності, простягнути руку підтримки, добром і теплом зігріти душі людей з порушеннями слуху у цей непростий час жорстокої війни, руйнувань, смертей і суцільного неспокою.

Впевнені, що український народ, а разом з ним і глухі співгромадяни, з гідністю витримують це нелегке випробування, здобудуть таку очікувану перемогу, наближаючи її щоденною працею, підтримкою тих, кому найважче, і стійким подоланням труднощів і негараздів. Миру, оптимізму і міцності духу!

Анатолій ЯРИНОВСЬКИЙ

*УТОГ з'явивсь на світ у тридцять третім —
В цей справді історичний для нас рік.
Давно про нас йде слава по планеті,
Давно почався наших звершень лік.*

*Ми ставились до труднощів свідомо,
Складним завжди було людське життя.
Здолали ми бар'єри в нашій домі,
Бо наша ціль — щасливе майбуття.*

*У нас удосталь знань, уміння, хисту,
А наша сила — в нашій спільній «Я».
Хай квітне наше славне Товариство —
Гартована життям міцна сім'я.*

Ці завдання успішно вирішено

Розглядаючи діяльність за 90-річний період існування УТОГ, озирнемося ще раз на всю історію Товариства та перерахуємо, які завдання були поставлені перед ним владою відповідно до постанови № 61/544 ВЦВК і РНК УРСР від 4 червня 1933 року і як ці завдання було вирішено.

Завдання перше. *Облік глухих громадян України, залучення їх до членів УТОГ, створення обласних, територіальних та первинних організацій Товариства.*

У період 1934–1937 років Товариством було здійснено перший переоблік глухих в Україні. Станом на 01.01.1938 року їхня кількість становила 27666 осіб. Надалі повні переобліки осіб з інвалідністю зі слуху проводились регулярно.

На початок 2003 року на обліку в Українському товаристві глухих перебувало 56460 глухих, а разом із особами, які з різних причин не є членами УТОГ, але зверталися за допомогою до Товариства, ця кількість становила більше 57 тисяч людей.

На початок 2023 року членством в УТОГ охоплено 30866 осіб, а всього на обліку перебуває 32 601 особа.

На момент офіційного створення УТОГ у 1933 році обласні організації глухих вже існували в 19 великих промислових центрах України: Донецьку, Дніпрі, Києві, Одесі, Харкові та ін.

Станом на 01.01.2004 року до складу Українського товариства глухих входили: Кримська автономно-республіканська та 24 обласні організації УТОГ, 130 міських, районних та міжрайонних організацій та 735 первинних організацій Товариства.

На сьогодні мережа має досить значні зміни після всіх буремних подій останніх років: обласних організацій нараховується 22, територіальних організацій — 63, первинних організацій — 371, закладів культури — 22.

Завдання друге. *Створення власної виробничої бази, працевлаштування та організація виробничого навчання глухих на підприємствах УТОГ.*

Учбово-виробничі підприємства УТОГ є основою фінансової незалежності Товариства, гарантом його

стабільної діяльності. За рахунок прибутку підприємств УТОГ фінансується діяльність непромислових організацій Товариства та його соціальної інфраструктури.

Перший учбово-виробничий комбінат глухих був створений 1929 року на базі фотомайстерень у м. Слов'янську, а до початку 1934 року в Україні існувало 8 УПК УТОГ. 1938 року (рік проведення I з'їзду УТОГ) в Україні вже налічувалося 40 УПК та майстерень.

Нині в Українському товаристві глухих є 30 навчально-виробничих та виробничих підприємств, а також ПОГ «Культурний центр УТОГ», КП «Навчально-відновлювальний центр УТОГ та Оздоровчо-реабілітаційний центр «Одіссей» УТОГ. Підприємства спеціалізуються на виготовленні швейних і трикотажно-галантерейних виробів, металевих та електротехнічних виробів, меблів та інших виробів.

На підприємствах УТОГ здійснюється виробниче навчання глухих випускників закладів спеціальної освіти та працевлаштування осіб з інвалідністю зі слуху на робочі місця.

Сьогодні фактична кількість осіб з інвалідністю зі слуху, які працюють на підприємствах УТОГ, складає 64,7 % від загальної кількості всіх, хто працює на цих підприємствах.

Завдання третє. Надання глухим організаційної, юридичної та інших видів допомоги у вирішенні їх соціально-побутових проблем.

З перших днів створення Українського товариства глухих його структурні підрозділи взяли на себе значну частину функцій державних органів щодо соціального захисту людей з інвалідністю зі слуху.

Сьогодні штатними працівниками обласних організацій УТОГ та підвідомчих їм структур проводиться значна робота з обслуговування глухих, виявлення їх та постановки на облік, надання їм конкретної допомоги у вирішенні соціально-побутових, юридичних проблем, в оформленні субсидій, в отриманні освіти, у працевлаштуванні на підприємствах УТОГ та підприємствах інших форм власності тощо.

У Товаристві було створено систему підготовки кадрових працівників системи, у тому числі підготовки та підвищення кваліфікації перекладачів жестової мови. Перші курси перекладачів в УТОГ було проведено 1934 року в Харкові, а 1939 року — у Києві. На цих курсах підготовлено близько 30 перекладачів.

У 1961 році було відкрито Курсову базу УТОГ. Тут було створено систему підготовки та підвищення кваліфікації керівних працівників та фахівців Товариства, у тому числі перекладачів.

Сьогодні ця робота здійснюється на базі Навчально-відновлювального центру УТОГ, створеного у

1993 році шляхом злиття колишнього будинку відпочинку «Сосновий бір» (на фото ліворуч) та Республіканських курсів (колишньої Курсової бази УТОГ).

Станом на 1 січня 2004 року у Товаристві працювало понад 200 перекладачів, а станом на 1 січня 2023 року — 223.

Завдяки сучасним технологіям, зокрема задіяним за проектом «Сервіс УТОГ», перекладачі жестової мови наразі надають допомогу глухим як офлайн, так і онлайн. Така практика стала особливо популярною і життєво важливою під час вимушеної ізоляції глухих людей через пандемію коронавірусної хвороби й під час їхньої евакуації та обстрілів через віроломний напад росії на Україну.

Поряд з іншими соціальними питаннями УТОГ протягом усього свого існування приділяло велику увагу розв'язанню житлової проблеми своїх працівників. У період 1953–1970 рр. підприємствами УТОГ велося будівництво власних гуртожитків, що сприяло забезпеченню працівників тимчасовим житлом, залученню до роботи на підприємствах глухих із передмість та сільської місцевості. Нині у системі УТОГ функціонує 45 гуртожитків на 5400 ліжкомісць.

З початком повномасштабної війни саме гуртожитки УТОГ стали прихистком для глухих людей та членів їхніх родин, які виїхали з окупованих територій та місць активних бойових дій.

Раніше активно велося будівництво житлових будинків за рахунок коштів УТОГ. З 1955 до 1983 року у низці областей України було збудовано 66 будинків, що дозволило покращити житлові умови 3267 сім'ям працівників системи Товариства. З 1965 року підприємства УТОГ брали участь у будівництві житлових будинків на пайових умовах із виконкомом місцевих рад. Це дозволило сім'ям глухих за 30 років додатково отримати ще 6438 квартир. Таким чином, у найкращі періоди свого існування Товариством щороку покращувалися житлові умови 300–400 сім'ям працівників підприємств та організацій системи.

Надалі у зв'язку з погіршенням фінансового стану УТОГ, було припинено виконання програми житлового будівництва в УТОГ на 1995–2000 та наступні роки.

Завдання четверте. Допомога глухим в отриманні середньої спеціальної та вищої освіти.

На всіх етапах свого розвитку Українське товариство глухих завжди приділяло велику увагу підвищенню освітнього рівня осіб з інвалідністю зі

слуху. Для вирішення проблеми підготовки кваліфікованих кадрів глухих ще у 1927 році при Наркоматі соціального забезпечення України було створено першу групу учнів на Всеукраїнських політехнічних курсах інвалідів, згодом перейменованих на Індустріально-економічний технікум для інвалідів.

Пізніше за клопотанням Центрального правління Товариства спеціальні групи глухих створювалися у Київському державному технікумі легкої промисловості, Київському педагогічному інституті та інституті культури, у Київському промислово-економічному коледжі та в училищі естрадно-циркового мистецтва, у Київському державному університеті технології та дизайну, Відкритому міжнародному університеті розвитку людини «Україна», КПІ та у низці інших навчальних закладів.

Більшість глухих випускників середніх спеціальних та вищих навчальних закладів працюють у системі УТОГ на найвідповідальніших посадах — головами обласних та територіальних організацій, директорами та заступниками директорів, начальниками цехів, майстрами, конструкторами, технологами УВП УТОГ, директорами та художніми керівниками будинків культури УТОГ, акторами професійного театру глухих «Райдуга» тощо.

Завдання п'яте. *Організація культурного обслуговування, інформаційного забезпечення глухих, залучення осіб з інвалідністю зі слуху до занять фізичною культурою та спортом.*

З перших днів створення Товариства глухі проводили велику роботу з розширення мережі своїх клубів та червоних куточків, творчі колективи яких здійснювали перші виїзди до районів, де виступали з концертами та проводили роз'яснювальну роботу. Серед перших закладів культури УТОГ були клуби глухих Києва, Харкова, Одеси, Донецька, Дніпра.

Нині будинки культури, клуби та бібліотеки УТОГ діють у всіх обласних та у багатьох районних центрах України.

1996 року в м. Києві, на базі реорганізованого Республіканського палацу культури ім. Луначарського було створено Культурний центр Українського товариства глухих, який здійснював театально-видовищне обслуговування глухих, а також надавав науково-методичну допомогу іншим закладам культури Товариства.

У складі Культурного центру працює професійний театр міміки та жести глухих «Райдуга». Шіс-

тьом акторам цього театру присвоєно високе звання «Заслужений артист України».

Українське товариство глухих постійно проводило міжнародні конкурси з різних жанрів: клоунади, ілюзійної майстерності, пісні у жестовому виконанні, в яких брали участь глухі професійні та самодіяльні актори України, країн ближнього та далекого закордону.

З метою інформаційного забезпечення осіб з інвалідністю зі слуху в Товаристві з 1967 року видається газета «Наше життя», яка висвітлює проблеми глухих, розповідає про їх досягнення у різних сферах життя та діяльності УТОГ.

В умовах пандемії і повномасштабної війни всеукраїнські конкурси організовуються онлайн, із залученням сучасних інтернет-технологій.

Велика увага приділяється інформаційній роботі серед глухих шляхом здійснення перекладу жестовою мовою виступів високопосадовців та спеціалістів з актуальних питань сьогодення. Завдяки розміщенню важливої інформації на сайті УТОГ, залученню глухих до участі в різних інтернет-групах і чатах УТОГ вдається виконувати важливу інформаційну функцію і під час війни в Україні, надаючи глухим актуальні повідомлення.

Завдання шосте. *Збереження традицій, що склалися в УТОГ, та вирішення статутних завдань в умовах незалежної держави.*

Створене далекого 1933 року Українське товариство глухих постійно вирішувало і продовжує вирішувати багато життєво важливих завдань, у центрі яких залишається невпинна турбота про глуху людину.

За роки свого існування Товариство не лише пройшло важкий шлях свого становлення та розвитку, але й виконало дуже великий обсяг робіт із забезпечення гідного життя осіб з інвалідністю зі слуху, які проживають в Україні. Тому сьогодні потрібно робити все можливе, щоб найцінніший досвід та славні традиції, набуті за ці роки, були не лише збережені, а й надалі працювали з повною віддачею на виконання статутних завдань УТОГ.

Це особливо важливо в умовах жорстокої війни, коли тисячі членів УТОГ вимушені залишити свої домівки, а понад 6 тисяч з них перебуває наразі за кордоном.

Збережемо Україну, збережемо УТОГ і всі його надбання за 90 років існування! Нових успіхів і досягнень на благо глухих!

Про засідання президії ЦП УТОГ 26 квітня 2023 року

Перш за все, була заслухана інформація відділу економіки ВА ЦП УТОГ **про результати роботи Кам'янського ПОГ «Парус-Метиз» УТОГ за період 2020-2022 років**, в якій зазначалося про невиконання основних показників роботи підприємства з обсягів виробництва продукції у діючих цінах, доходу від всіх видів діяльності, мінімальних сум щомісячних відрахувань до бюджету УТОГ, а також невжиття дієвих заходів щодо забезпечення підприємства замовленнями, випуску збиткової продукції, отримання збитків підприємства та наявність заборгованості з виплати зарплати працівникам.

Президія ЦП поставила перед директором Кам'янського ПОГ «Парус-Метиз» УТОГ Олександром Субботою конкретні завдання і зобов'язала виконати їх до наступного чергового засідання президії.

Розглянуто питання **про суми дебіторської та кредиторської заборгованостей виробничих підприємств УТОГ станом на 31.12.2022 року**.

Також була заслухана **інформація про результати роботи інвестиційного фонду УТОГ та виконання графіка погашення позичок за 1 квартал 2023 року** і затверджена відповідна постанова президії з цього питання.

З метою впорядкування в бухгалтерському обліку на підприємствах та в обласних організаціях УТОГ права постійного користування земельною ділянкою як нематеріального активу, та враховуючи рекомендації Міністерства фінансів України, президія ЦП затвердила постанову **про зарахування на баланс права постійного користування земельною ділянкою, як нематеріального активу**.

На розгляд президії було винесено питання про облік членів УТОГ. Президія ЦП зобов'язала голів обласних організацій УТОГ забезпечити організацію роботи з проведення повного переобліку членів УТОГ та збору інформації про кожного члена УТОГ на території своєї області з наступним внесенням та оновленням даних в системі електронного обліку ID-УТОГ.

Відділу організаційної та видавничої роботи ВА ЦП УТОГ доручено забезпечити координування роботи з проведення повного переобліку членів УТОГ та відновлення роботи системи електронного обліку членів УТОГ у термін до 01 червня 2023 року.

Результати виконання даної постанови заплановано розглянути на засіданні президії ЦП УТОГ у вересні 2023 року.

З метою забезпечення стабільної роботи центральних керівних органів УТОГ та відповідно до Статуту УТОГ, а також з нагоди 90-річчя з дня створення Українського товариства глухих президія ухвалила постанову **про скликання позачергового III пленуму Центрального правління УТОГ 31 травня п. р.** дистанційно у режимі відеоконференції з використанням платформи ZOOM. Додатками до цієї постанови затверджені порядок денний пленуму та план заходів з підготовки та проведення даного заходу.

З метою оновлення положення про присвоєння звання «Почесний член Українського товариства глухих» президія постановила: **погодити нове Положення** та винести його на затвердження III пленуму ЦП УТОГ, а також рекомендувати пленуму присвоїти це почесне звання 3 особам.

На засіданні президії була заслухана і взята до відома інформація про стан роботи обласних організацій УТОГ з охорони нерухомого майна УТОГ.

Керівників обласних організацій УТОГ попереджено про їх особисту відповідальність за охорону нерухомого майна УТОГ, а також за його збереження і ефективне використання. З метою посилення цієї роботи відділу управління майном ВА ЦП УТОГ доручено підготувати і винести на розгляд президії у вересні п. р. інформацію про результати виконання керівниками обласних організацій УТОГ поставлених перед ними завдань.

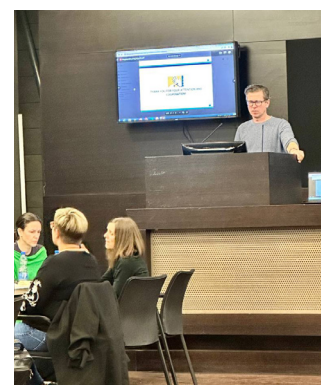
На засіданні президії було також розглянуто у новій редакції Положення про Херсонську обласну організацію Українського товариства глухих і затверджено постанову президії з цього питання.

До ЦП УТОГ звернулися Полтавське ВП «Універсал» УТОГ, Київське ДВП «Контакт» УТОГ та Чернівецька обласна організація УТОГ з проханням надати дозвіл на списання основних засобів, які непридатні для подальшого використання за призначенням через фізичну та технічну зношеність. Президія ЦП УТОГ постановила надати такий дозвіл.

Усі прийняті та затверджені постанови президії контролюються відповідальними працівниками ВА ЦП УТОГ.

Робоча зустріч у Сербії

Інформація з відкритих джерел

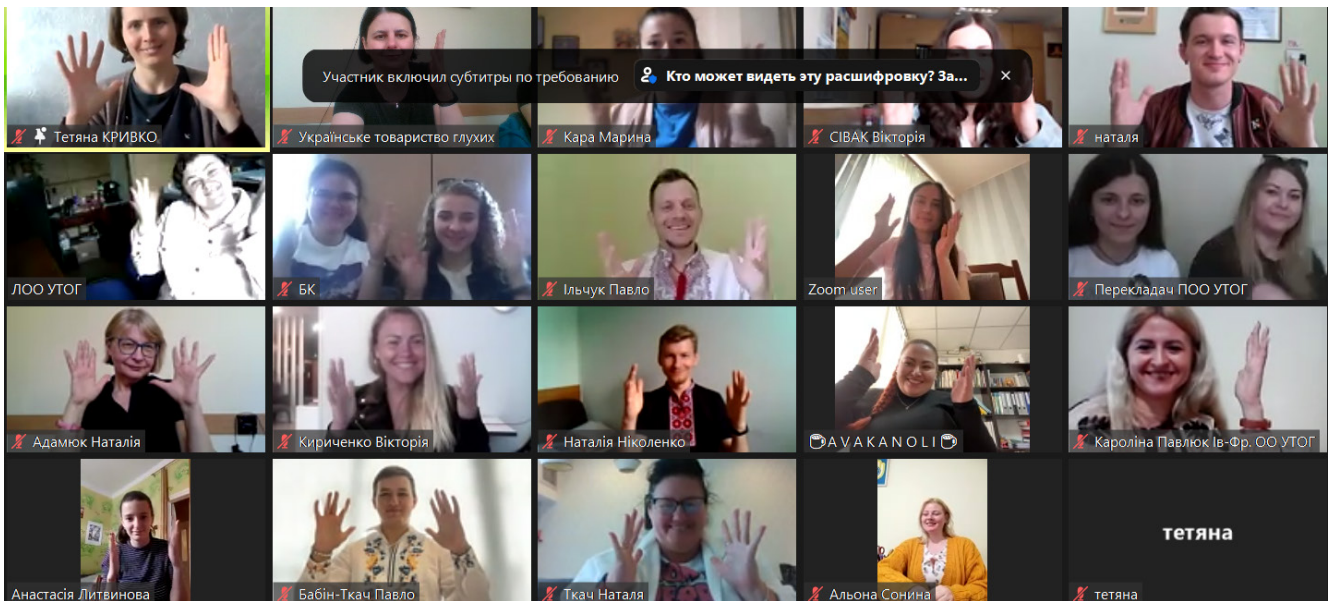
Попри всі складнощі, які переживає наша країна і ГО «Українське товариство глухих» сьогодні, триває плідна співпраця із закордонними партнерами. Зокрема, наше Товариство є багаторічним учасником проекту Spreadthesign для вивчення української жестової мови у світі (<https://www.spreadthesign.com/uk.ua/search/by-category/28/mova>).

Представниці УТОГ — Ірина Чепчина та Тетяна Кривко, разом з Уповноваженою Київської міської ради з прав осіб з інвалідністю Лесею Петрівською, директором Київського фахового коледжу прикладних наук Ганною Щуцькою та перекладачем англійської мови Анною Сокол взяли участь у черговій робочій зустрічі 3-річного проекту Erasmus+ «Жестова мова для початківців в Європі» проекту Spreadthesign під керівництвом Thomas Lydell, у Белграді (Сербія).

Мета нового проекту — реалізація нових напрямів у вивченні жестових мов за допомогою сучасних можливостей у мобільному додатку, де будуть доступними:

- розділ вивчення базового рівня жестової мови;
- розділ покращення знань з географії та суспільства;
- вікторина для сприяння вивченню жестової мови у більш веселий та цікавий спосіб.

Під час зустрічі представники України мали можливість ознайомитися з роботою Белградської організації Сербського товариства глухих.

Проведено Всеукраїнський молодіжний форум-2023

Інформація
з сайту УТОГ

У період пандемії COVID -19 та перший рік російсько-української війни була дещо призупинена робота обласних організацій УТОГ з молоддю. Особливо у період війни, бо замість проведення різних заходів постали геть зовсім інші завдання: порятунк, евакуація та допомога різним групам населення, у тому числі молодим особам.

Втім, попри війну життя має продовжуватися. Життя як чинник теж наближає перемогу. Відтак, важливим є відновлення діяльності молодіжної організації УТОГ. Відомо, що значна частина молоді тимчасово перебуває за кордоном. Але і на території України є молоді глухі члени УТОГ, також підрастає покоління школярів, яке має влитися у когорту молоді...

Тому відділом організаційної та видавничої роботи виконавчого апарату Центрального правління УТОГ разом з в.о. голови Всеукраїнської молодіжної ради УТОГ Павлом Бабіним-Ткачем було розроблено план роботи на 2023 рік. Одним із його важливих пунктів було проведення Всеукраїнського молодіжного форуму.

Цей захід відбувся 18 травня 2023 року. Участь у ньому взяли 17 представників від 13 обласних організацій УТОГ.

Спікерами форуму були:

- в.о. голови Всеукраїнської молодіжної ради Павло Бабін-Ткач,

- начальниця відділу зв'язків з громадськістю виконавчого апарату Центрального правління УТОГ Наталя Ткач,
- провідна фахівчиня відділу зв'язків з громадськістю УТОГ Вікторія Кириченко.

На форумі розглядалися важливі питання для учасників, переважна більшість яких вперше глибоко знайомила з УТОГ:

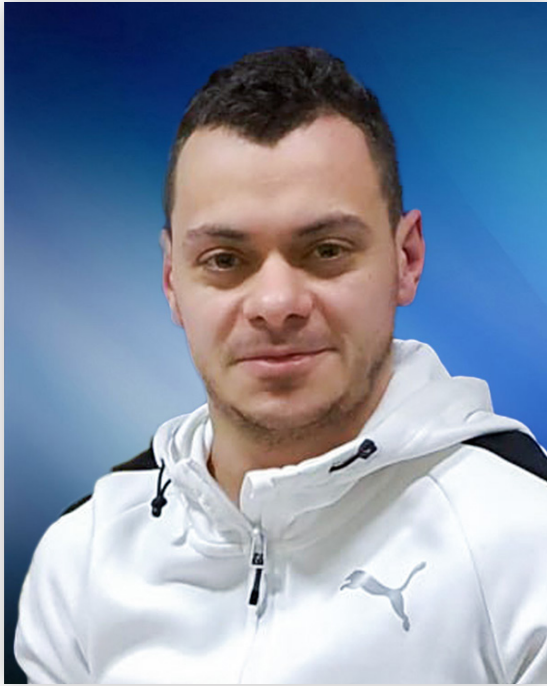
- що за організація, які її завдання, як проводиться сама робота та у яких формах;
- хто такий молодіжний лідер, якими мають бути його якості;
- які завдання Молодіжної ради УТОГ;
- яка історія Молодіжної ради УТОГ тощо.

Це був діалог, і за ним було цікаво спостерігати, дізнаючись про логічне мислення, уявлення молоді. Потім була групова робота методом мозкового штурму, де поставлені запитання вимагали негайної і повної відповіді. І «на десерт», повернувшись до «центральної зали», учасники отримали відверті, прямі відповіді першої заступниці голови УТОГ Тетяни Кривко на запитання, які учасники поставили у своїх анкетах задовго до форуму.

Захід закінчився, але до самого вечора в чатах у Телеграм молодь вступала в діалог зі спікерами.

Чи зрушиться справа? Час покаже. А наразі молодь має завойовувати простір для життя своєї організації.

Вистояти і перемогти

У конкурсі «Людина року», який нещодавно завершився в УТОГ, у номінації «Успіх» переміг **Антон ВЕЛІЄВ** (Полтавська облорганізація УТОГ) — дефлімпійський чемпіон в індивідуальному заліку з настільного тенісу, активний учасник молодіжно-волонтерського руху Полтавської облорганізації УТОГ, благодійник акцій для ВПО і ЗСУ (придбання меду, солодощів тощо).

— Антоне, Вашим найзначнішим здобутком минулого року стала перемога на 24 літніх Дефлімпійських іграх у бразильському місті Кашіас-ду-Сул. А як Ви прийшли у спорт, хто спрямував Вас, хто допомагав?

— Так, минулого року ми виграли командне золото у настільному тенісі, це наше найзначніше досягнення в цьому виді спорту за всю історію участі у Дефлімпійських іграх.

Я прийшов у спорт, коли мені було 9 років: тренер з настільного тенісу приходив до нас у школу, ми тренувалися один-два рази на тиждень протягом 2-3 місяців. У мене було бажання грати далі, тому визнавав, де тренер працює, і далі ходив до нього на тренування.

— Одразу обрали для себе саме цей вид спорту — настільний теніс?

— Мій батько також захоплювався настільним тенісом і мав 2 розряд.

— У зв'язку із чим Ви переїхали до Полтави?

— Двічі на Дефлімпіадах 2013 і 2017 року я не зміг показати належний результат і вирішив переїхати до Полтави, де є сильні гравці і досвідчений тренер Геннадій Закладний, який грав у збірній України багато років і є багаторазовим призером Дефлімпіад. Саме завдяки переїзду у 2018 ро-

ці до Полтави я став приділяти більше часу спорту, завзято тренувався і в підсумку здобув медаль Дефлімпіади 2021 року у Бразилії.

— Якого саме року: 2021 чи 2022?

— Дефлімпіада проходить кожні чотири роки. Ігри мали відбутися у 2021 році, проте їх відтермінували через обмеження, пов'язані з Covid-19, і вони відбулися у 2022 році. Отже, Ігри

відбулися у минулому, 2022 році, але нагороди були за 2021 рік.

— **Ваш рідний Херсон зараз під обстрілами. У вас там є родичі та друзі? Як вони пережили період окупації?**

— Так, я народився у Херсоні... Мої родич і друзі з початком війни виїхали за кордон, а також в інші міста України. Отже, під час окупації їх у місті не було.

— **У якому стані зараз підприємство УТОГ, клуб та школа у Херсоні?**

— Будівлі УТОГ наче не пошкоджені, а до школи ніхто не ходить, поки що там закрито.

— **Ви багато допомагаєте тим, хто вимушений був залишити свій рідний дім, рятуючись від війни. Що найбільше Вас вразило під час зустрічі з цими людьми?**

— Так, допомагаю тим, хто став вимушеним переселенцем... Ми, українці, повинні більше допомагати один одному і так наближати перемогу. Найбільше мене вразило в людях, які переїхали до Полтави з Херсона та інших міст — це їхній оптимізм. Вони мене обіймали, дякували за допомогу і казали: «Все буде Україна і ми переможемо!»

А у мене в цей час було відчуття, що я теж як втратив домівку, бо не міг тоді (це було влітку ми-

нулого року) поїхати до рідного Херсона...

— **Які Ваші плани зараз, що плануєте у майбутньому?**

— У цьому році — чемпіонат світу і, звичайно, є мрія про успішний виступ. Далеко у майбутнє зазирати не буду. Головне — ми повинні вистояти і перемогти у цій війні.

Слава Україні! Героям слава!

Прийміть вітання наші щирі!

8 травня відсвяткувала свій 70-річний ювілей чудова жінка і шанована всіма керівниця — директорка Ужгородського УВП № 2 УТОГ **Наталія Василівна МАРЦЕНЮК**

В Українському товаристві глухих Наталія Василівна працює на цій відповідальній посаді з 14 травня 2010 року і значну увагу приділяє впровадженню нових виробничих технологій, пошуку нових напрямів роботи, освоєнню нових видів продукції, збереженню наявних та створенню нових робочих місць для осіб з інвалідністю, їхньому соціальному захисту та поліпшенню умов праці.

Завдяки прибутку, отриманому від господарської діяльності підприємства під її керівництвом, було відремонтовано частину службових, виробничих та житлових приміщень: замінено вікна на металопластикові склопакети, проведено ремонтні роботи електричних мереж і електропостачання в гуртожитку, встановлено електрорічильники в кожному житловому блоці. У гуртожитку реконструйовано актову залу для проведення дозвілля та інших місцевих заходів для глухих мешканців, молоді та ветеранів УТОГ м. Ужгорода.

На підприємстві спільно із Закарпатським Фондом соціального захисту осіб з інвалідністю та Закарпатською обласною організацією

Вельмишановна Наталіє Василівно!

З нагоди ювілейної дати прийміть наші щирі вітання і побажання всіх гараздів у житті, здоров'я, оптимізму і міцності духу, родинного добробуту, наснаги і успіхів у праці, спокою на серці, миру на багатостраждальній нашій землі і здійснення найзаповітнішої мрії про звільнення України від ненависного ворога!

З повагою,
президія Центрального
правління
Українського
товариства глухих,
Рада директорів
підприємств УТОГ,
Рада голів обласних
організацій УТОГ,
президія правління
Закарпатської
організації УТОГ

УТОГ було придбано і встановлено новітнє обладнання, що дало можливість залучення до співпраці європейських фірм і підвищення рівня продуктивності праці та якості продукції.

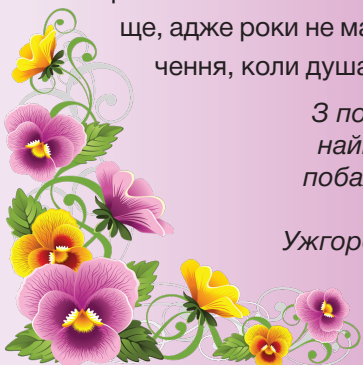
Основним напрямом роботи директорки є створення належного морально-психологічного клімату в колективі та підвищення рівня санітарно-гігієнічних умов праці всіх працівників підприємства. Особливу увагу Н.В. Марценюк приділяє побутовим умовам мешканців гуртожитку.

На початку повномасштабного вторгнення російської федерації в Україну на підприємстві була організована підготовка кімнат гуртожитку для понад 90 внутрішньо переміщених осіб, підготовлено захисну споруду для укриття із забезпеченням необхідних засобів для перебування в ній.

Наталія Василівна є членом президії правління Закарпатської обласної організації УТОГ і бере активну участь у її діяльності.

Шановна Наталіє Василівно!

70 — це не дата, якщо в запасі стільки сил, бадьорості й енергії. 70 — це багато і мало, це цілий життєвий шлях, з радощами і тернами, з печальми і щасливими днями. Ви ніколи не здавалися, і доля до Вашого сьогоднішнього ювілею щедро обдарувала Вас. Бажаємо Вам, щоб кожен день приносив успіх і радість. Відмінного Вам здоров'я і щастя безмежного на багато, багато років! Нехай в минулому залишаться всі життєві випробування, а кожен наступний рік приносить все тільки найкраще, адже роки не мають значення, коли душа молода.

З повагою та
найкращими
побажаннями
колектив
Ужгородського
УВП № 2
УТОГ.

Творчих удач, наш незламний козаче!

11 травня відзначив свій чудовий ювілей провідний актор Народного театру Житомирського ОБК УТОГ, прекрасний товариш, люблячий чоловік, талановита Людина — **Михайло Петрович КУМЕЧКО**. Йому виповнилося 85 років!

Ми — колеги, друзі, рідні, актори — щиро вітаємо його з цією славною датою і бажаємо:

*Прожити чимало ще років у мирі,
У щасті й роботі, здоров'ї міцнім,
Щоб сонечко ясне промінням Вас гріло
І люба дружина всміхалася з ним!
Щоб далі життям надихали світанки
І щоб дарувала наснагу земля!
Щоб Вас чарували травневі ранки
І цвіт різнобарвний на пишних полях!
Мудрості Вам і веселої вдачі,
Творчих удач, наш незламний козаче!*

*З повагою голова Житомирської
облорганізації УТОГ В.С. Дем'янчук,
актори Народного театру, директор
Житомирського ОБК УТОГ і режисер
Народного театру Н.В. Голуб, друзі і колеги*

У сплетінні тисячі доріг

Життя — це зустрічі й прощання, сплетіння тисячі доріг.

Династія — це родинні зв'язки і зміна поколінь. Це — люди, які розуміють, допомагають, підтримують та пам'ятають. Наша розповідь про **династію родини Тріски Львівської облорганізації УТОГ**

Перше покоління династії

Династія бере свій початок з народження дідуся.

Тріска Володимир (21.10.1889—31.03.1954) народжений у місті Сокалі, в сім'ї священника. У сім'ї було 9 дітей, троє з них — глухі. Всі здобували освіту в школі № 101 для глухих. Після закінчення школи Володимир навчався кравецької справи у місті Львові.

Зліва Тріска Володимир

Після закінчення навчання відкрив свою справу дамського кравця за адресою: м. Львів, вул. Галицька, 3/5 (за місцем проживання). Сімейне ательє працювало до приходу радянської влади. Згодом ательє було заборонено як «приватна справа». Ця ситуація дуже вплинула на здоров'я Володимира, що спричинило його смерть у віці 65 років.

Дружина Тріски Володимира, Францішка Кондратіївна (26.01.1900—20.05.1971) народилася в селі Великі Бірки Тернопільської області. В сім'ї було п'ятеро дітей, двоє із них глухі, що навчалися в школі № 101. Після закінчення навчання в школі Францішка здобула професію кухаря. Зі своїм майбутнім чоловіком познайомилася у Львові в клубі глухих за адресою: вул. Дем'яна Бідного, 1. Володимир звернувся до присутніх дівчат із запитанням: «Хто з вас вміє смачно готувати?». Свій вибір зупинив на Францішці.

У них народилося троє глухих дітей: Йосип,

Дідусь та бабуся з дітьми

Микита та Марія. Вся родина проживала за адресою: м. Львів, вул. Галицька, 3/5. З приходом німецької влади родині було виділено 2-кімнатну квартиру на вулиці Кутузова. На той час вважали, що діти не можуть перебувати в приміщенні, в якому працюють.

Після смерті чоловіка Францішка була змушена працювати на швейному підприємстві «Маяк».

Наступне покоління династії

(2 покоління)

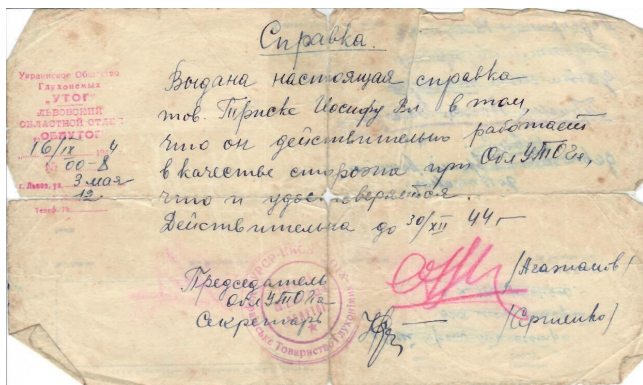

Йосип

Тріска Йосип (11.01.1921 — 19.03.1985) народився у місті Львові за адресою: вул. Галицька, 3/5. Навчався в школі № 101 для глухих.

Після закінчення школи працював кравцем верхнього одягу та майстром фотографій, був активним членом Товариства.

Дружина Йосипа, Козак Ярослава Андріївна, на-

Документи, які підтверджують активну участь Йосипа в житті Товариства

родилася в селі Соколя Кам'яно-Бузького району Львівської області в родині заможних селян. Навчалася також у школі № 101 для глухих дітей, навчання було платним. Після закінчення 4-х класів з відзнакою, за родинними обставинами припинила навчання.

У Ярослави було ще троє братів та сестер. Під час відвідування брата Петра познайомилась з Йосипом, який працював у школі.

Весілля

19.07.1947 року Йосип та Ярослава взяли шлюб. У родині народилося четверо глухих дітей.

Фото Тріски Ярослави з доньками з нагоди 85-річчя від дня народження

Під час німецької окупації Йосип познайомився з Романом Шухевичем.

Родина допомагала переховувати в схроні членів повстанського угруповання, чим ризикувала бути вивезеною до Сибіру.

Все своє життя батьки дбали за родину, про своїх доньок. Йосип помер у віці 64-х років.

У свої 90 років Ярослава мала прекрасну пам'ять, добре пам'ятала прізвища своїх вчителів, вихователів, монашок та однокласників.

Сучасне покоління династії

(3 покоління)

Тріска Галина Йосипівна народилася 18 червня 1954 року в селі Соколя Львівської області. Навчалася у школі № 101 для глухих дітей.

Свій трудовий шлях розпочала на УВП № 1, працювала на УВП № 2, а згодом на ЛШП "Силует". Загальний трудовий стаж — 29 років. З юних років була активною та всебічно розвиненою дівчиною. Займалася спортом, брала участь у житті Товариства, займалася у танцювальному колективі клубу глухих. На той момент директором клубу був Рехтман Олександр Петрович.

У сім'ї Галини Тріски є три глухі сестри: Марія, Ольга й Анна. Тріска Марія брала активну участь у художній самодіяльності.

За активну участь Марію Тріску було нагороджено пам'ятним подарунком в Києві

Спогади про династію Тріски записано зі слів Галини Тріски. Жестовий переклад — Ванда Тріска.

Почути тишу.

Лікнеп про жестові мови

Фрагмент із книжки «Лінгвістика на карті світу» Рустама Гаджієва

Продовження.

Початок у попередньому номері «НЖ»

Томас Гопкінс Галлодет

Для початку перенесімося в Сполучені Штати Америки, які поки що не сполучені й ще навіть не штати, бо надворі XVII століття. Наприкінці цього століття на острів Мартас-Він'ярд, що за шість кілометрів від мису Кейп-Код на південному сході штату Массачусетс, прибули колонізатори з Англії. Захопили вони із собою дух авантюризму, ген спадкової глухоти і дрібку сільської жестової мови, необхідну для комунікації між глухими, та й тими, що говорять. До XIX століття на острові вже було доволі багато глухих жителів, тому звістку про відкриття школи для глухих у місті Хартфорд, штат Коннектикут, вони сприйняли зі властивим їм ентузіазмом і навіть переїхали ближче до цієї школи. Своїм черговим переїздом двічі острів'яни завдячують Томасу Гопкінсу Галлодету, спочатку священику, а

потім — знаменитому піонеру жестової справи.

Для Галлодета історія з жестовими мовами почалася, коли він познайомився із сусідською дев'ятирічною Еліс Когсуелл, яка страждала на глухоту через перенесений у два роки церебральний менінгіт. У той час глухота дорівнювалася мало не до недоумства, тому шансів на нормальне життя й навчання в міс Когсуелл було мало. Звичайна людина в цій ситуації зонайбільше заплакала б, але тільки не гіперм'якосердний Галлодет. Він так загорівся ідеєю допомогти маленькій Еліс, що навіть поїхав у Європу на рік з гаком набиратися досвіду в освіті глухих. Першим пунктом у його подорожі стала Англія, проте британські сноби назустріч америкосу не пішли й ділитися секретами відмовилися. Перетинати Атлантику після першої відмови Галлодета ламало, а тут ще він познайомився в Лондоні з абатом Сікаром і його помічниками — вчителями Лораном Клерком і Жаном Масье (обидва були глухими).

Як ви вважаєте, звідки приїхали французи? Абсолютно точно: з тієї самої паризької школи для глухих абата л'Епе, про яку ми говорили вище. Слово за слово, колеги розговорилися, і Галлодета запросили відвідати Париж, щоб подивитися, що там і як у сфері освіти глухих. Методика навчання у французькій школі й те, як славно Сікар навчив і Масье, і Клерка, підкорили серце Галлодета. Він умовив Клерка вирушити з ним у Коннектикут, щоб заснувати там першу для тих місць школу для навчання глухих. Таким чином, у 1817 році було відкрито першу школу з вивчення американської жестової мови, або, як її ще називають, амслену, в яку одразу ж прийняли мешканців Мартас-Він'ярда та деяких інших регіонів Нової Англії і, звичайно ж, музу Галлодета — Еліс Когсуелл. Амслен постав з міксу сільських жестових систем північного сходу сучасних США та паризької жестової мови, тому ASL сьогодні набагато ближча до французької жестової, ніж до британської. Вибачте, британці, не треба було скупитися.

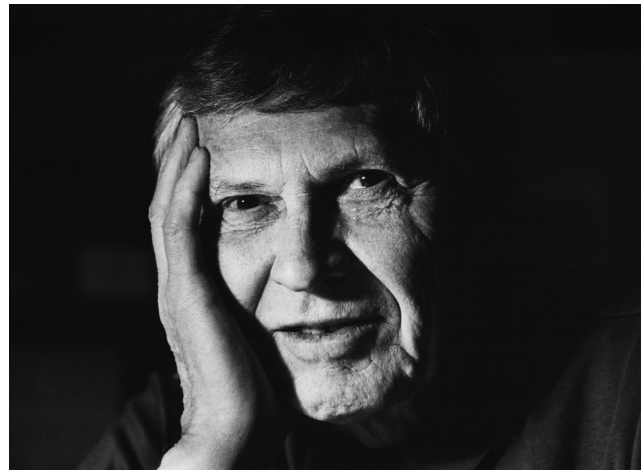
Протягом XIX століття школи для глухих відкривалися по всій території Штатів, амслен здобував дедалі більше шанувальників, а в 1864 році у Вашингтоні навіть відкрився цілий Галлодетський університет, у якому всі предмети й зараз викладаються жестовою мовою.

Ситуація змінилася у 1880-х, коли за аналогією з французами американські «оралісти» переконали школи скасувати уроки жестової мови, а натомість запровадити заняття з логопедії, де глухих учили вимовляти голосні й приголосні. Словом, не можеш говорити — змусимо, а ото махати руками не треба, ти ж не італієць. Доходило до того, що на шкільних уроках глухих карали за жестикуляцію та зв'язували їм руки за спиною. Серед прихильників такого методу навчання був і сам Александер Белл, який, очевидно, виявився не лише видатним винахідником, а й видатним дурнем. Сидів би краще й у телефонії своїй копався, а то навіщо поліз у чужу сферу, де ані чорта не розумів. Але я відхилився від теми. Ні буквально зв'язування рук, ні стресові уроки не завадили амслену, нехай і нелегально, розвиватися, а згодом ставлення до цієї мови стало змінюватися. Проте по-справжньому переломним моментом щодо американської та й інших жестових мов став день, коли двері Галлодетського університету прочинив професор Вільям Стоукі-молодший, творець глухої фонології.

Той, хто знає, що фонологія вивчає структуру звукового ладу, зараз, мабуть, крутить пальцем біля скроні. Які ще звуки в жестових мовах, автор скислого олів'є об'ївся, чи що? Не переживайте, олів'є був свіжим, просто Стоукі придумав, як записувати хіреми (це його термін, за аналогією з фонемами) — мінімальні структурні елементи жестової мови. Ця система запису жестових мов отримала назву «нотація Стоукі» та зобов'язана своєю появою виходу в 1960 році знакової книжки Стоукі «Структура жестової мови». Якщо хтось хоче залипнути над нею, як я, в мережі можна знайти повну версію книжки.

Звісно, є й інші системи запису. Наприклад, у 1974 році Валері Саттон створила «SignWriting», а в 1985 році група дослідників розродилася системою «HamNoSys» — нічого поганого в скороченій назві не заховано, це всього лише The Hamburg Sign Language Notation System. Проте «нотація Стоукі» була створена раніше за решту, та й популярніша, тому розповім про неї.

Якщо для творення звуків ми застосовуємо артикуляційний апарат, то для жестів використовується

Стоукі Вільям молодший

простір. Відповідно до «нотації Стоукі», будь-який жест, зроблений у цьому просторі, складається з хірем (від грец. χεῖρ — «рука»), які поділяються на три класи: таби (від tabula — «місце») — вказують на місце виконання жесту, дези (від designator — «діючий елемент»), що вказують на конфігурацію кисті, й сиги (від signation — «дія») — указують на характер руху кисті. П'ятдесят п'ять символів, які при цьому використовує Стоукі, складаються зі знаків пунктуації, чисел і латинських букв. В амслені, наприклад, налічується дванадцять табів, дев'ятнадцять дезів і двадцять чотири сиги. Їхня послідовність в амслені представлена таким порядком: TDs — і, таким чином, у жесті є хірема кожного з класів. Приклад такого запису я взяв з вікіпедії, тому що пекельні символи, якими напхав свою «нотацію» Стоукі, з його книжки не копіюються. Але вікі теж підходить. Отже, жест «мати» на письмі має такий вигляд:

┘ 5x,

де «┘» — це таб, який указує, що жест виконується на підборідді, 5 — це дез, який говорить нам, що використовується мах кистю (5 в амслені), а x — це сиг, який показує, що великий палець торкається підборіддя.

Так, до витвору Стоукі є запитання: його «нотація» не враховує займенника, не розрізняє м'яких і різких жестів, не зважає на вираз обличчя, не вказує на співвідношення жестикуляції й міміки у мові тощо. Проте факт залишається фактом: його дослідницька та громадська діяльність назавжди змінила ставлення до жестової мови. Лінгвістична спільнота визнала її самодостатньою та функціональною системою комунікації з незалежними синтаксисом і граматикою — тобто повноцінною

природною мовою. Саме завдяки праці Вільяма Стоуки було закладено солідну цеглу в стіну спрможності жестових мов. Плювати в них і називати їх примітивною пантомімою стало куди складніше, а пізніше нагодилися й дослідження із суміжних дисциплін. Наприклад, якщо людину, яка має дар мови, розбиває інсульт або інша мозконебезпечна погань, це часто позначається на її мовленні: вона може плутати відмінки або взагалі нести семантичну маячню. Така сама проблема чекає й на глухого. Тобто після інсульту жестикулювати він зможе, але проблеми з рідною жестовою мовою його теж не обійдуть: він може плутати граматичні категорії, набувати жестового акценту, вигадувати неіснуючі жести тощо.

Наявність граматики також спростовує твердження, що жестова мова й мова жестів — це те саме. Наприклад, фраза «Я не п'ю» українською, підкоряючись граматичним правилам української жестової мови, передана так: «Я-п'ю-не». Це саме повідомлення на так званій калькувальній жестовій мові буде передано жестами, але зі збереженням порядку слів звукової мови: «Я-не-п'ю». Або, наприклад, порядок слів у жестовій мові італійця відповідає порядку слів у звуковій німецькій, тоді як німецька жестова своїм порядком нагадує радше італійську звукову.

І якщо вже ми перейшли до конкретних мов, звернімося до чергової помилки про жестові мови: ніби вони є простим калькуванням своїх звукових побратимів. Приклад генетичної спорідненості звукових і жестових мов розбиває цю помилку вщент. Ви, напевно, чули, що у мов є сім'ї. Наприклад, є романські мови, а є слов'янські, або ось угорець, відірваний від родичів, а тут ось обережніше: тут баск-одинак плаче. Так от усі ці компаративістські танці у світі жестових мов працюють за іншими правилами. Ні, сім'ї вони мають, але організація цих осередків лінгвістичного суспільства зовсім інша, тут свої генеалогічні особливості. На це вплинули і експорт освіти, і політичні відносини, і війни. Наприклад, фінська жестова та португальська жестова — сестри з однієї шведської, вибачте, мовної сім'ї. А все тому, що в першій половині XIX століття глухі шведські вчителі започаткували школу в Лісабоні. Або ось французька жестова стала матір'ю і для американської жестової, яка сама вплинула на масу жестових мов, і для італійської, яка виховала туніську жестову мову. А Японія, поки володарювала на Тайвані та в Кореї, зробила мамою японську

жестову мову й подарувала їй двох жестових діточок: тайванську й корейську.

Загалом ви вже зрозуміли, що для тих, хто звик до конвенційної спорідненості звукових мов, тут тьма єгипетська й стогін непроглядний. Само собою зрозуміло, розбирати на деталі кожну мову жестів ми з вами не будемо, але деяким з них просто необхідно приділити трохи моїх слів і вашої уваги. По-перше, можете привітати брехуна. Каюся, коли я сказав, що єдиної жестової мови не існує, то був не зовсім точний. Така мова є, і називається вона джестуно (International Sign, або IS). Усе почалося 1951 року, коли з'явилася Всесвітня федерація глухих. Тоді учасники вирішили створити штучну жестову мову, свого роду жестовий аналог есперанто для міжнародного спілкування глухих. Есперанто Заменгоф створив за десять років, але в жестових особлива путь, тому в 1965 році з'явився лише перший словник джестуно.

Ідея, звичайно, цікава, тільки-от природні жестові мови взяли гору, і джестуно сьогодні використовують вряди-годи. Хтось пояснює це тим, що штучно створена мова не торкнулася прагматичного рівня мови, тобто жестів у контексті. Хтось каже, що лексика ґрунтується на чотирьох головних жестових мовах, а, наприклад, азійські, африканські та американські мови взагалі проігноровані. Так чи інакше, збираючись сьогодні на міжнародних конференціях, симпозиумах, змаганнях тощо, глухі (і не тільки вони) не використовують канонічну джестуно, а щоразу створюють нові знакові системи для спілкування. Словом, єдина жестова мова виконує функцію весільного генерала, і при зустрічі на нейтральній території глухі уругвець, китаєць та італієць намагатимуться порозумітися не за правилами міжнародної мови, а як вийде: трішки зі своєї рідної жестової, дрібку міміки, трохи загальнозрозумілих жестів. Так і живуть, так і жестикулюють.

<https://www.vikhola.com/product-page/lingvistyka-na-karti-svitu-book>

Далі буде

Редакція газети «Наше життя» висловлює щире подяку Євгенії Костенко і Марії Антипенко, які допомогли знайти цей цікавий матеріал.

Клуб знайомств «ВЕСЕЛКА» відновлює свою роботу

Протягом останніх двох років Клуб знайомств «Веселка» припинив друкування своїх оголошень на сторінках нашої газети. На те були свої причини — і зовнішні, об'єктивні, і наші внутрішні. Це і пандемія, і війна, і закриття окремого банківського рахунку газети, на який раніше надходили кошти від сплати за друкування оголошень і надання адреси абонентів.

Таким чином, поновлюючи свою роботу, Клуб знайомств «Веселка» відтепер робитиме це безплатно.

Для розміщення на шпальтах газети приймаються:

- оголошення про бажання познайомитися для створення сім'ї;
- оголошення про бажання познайомитися для дружніх стосунків;
- оголошення про зустріч однокласників чи випускників;
- пошук друзів, адреси і номера мобільного телефону, яких у Вас немає;
- інші схожі ситуації.

Ці оголошення також розміщуватимуться на Телеграм-каналі **Новини «Наше життя» УТОГ**

<https://t.me/ourlifeinua> ➡➡➡

безплатно

Для отримання адреси абонента, який Вас зацікавив, або для опублікування свого оголошення Вам необхідно лист разом з повідомленням номера абонента, що Вас зацікавив, або ж текстом Вашого оголошення, вислати до газети «Наше життя» за адресою:

**редакція газети «Наше життя» УТОГ,
Клуб знайомств «Веселка»,
вул. Велика Васильківська, 74,
м. Київ, 03150,**

або на електронну пошту газети:

- ourlife@ukr.net
- ourlife.utog@gmail.com

Обов'язково вкажіть свій номер мобільного, який буде друкуватися в газеті разом з текстом оголошення.

АБОНЕНТ № 765

Глухий чоловік, 41 рік, без шкідливих звичок, слух втратив недавно, жестову мову не знає, хоче познайомитися з жінкою чи дівчиною з розумною різницею у віці. Згоден на переїзд за місцем проживання обраніці.

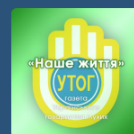
Абонентові можна написати на мобільний за номером: **066 233 38 13 (Олександр)**.

м. Дніпро

<https://t.me/ourlifeinua>

Telegram

@Новини «Наше життя» УТОГ
канал от интернет-газеты «Наше
Життя»

ОТКРЫТЬ КАНАЛ

14:53 ✓✓

У сплетінні тисячі доріг

стор. 16-17

Фото Йосипа з дітьми та викладачами

Зустріч учнів школи на Львівському вокзалі з глухими з Німеччини (прибл. 1936 р.)

Йосип, Роман Шухевич, брат Микита

Йосип та Ярослава

Галина (зліва) разом з сестрою Марією